

IV U 356/23

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 listopada 2023 roku

Sąd Okręgowy w Toruniu - IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodnicząca: Sędzia Danuta Domańska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 21 listopada 2023 roku w Toruniu

sprawy **K. R.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T.**

o prawo do emerytury pomostowej

na skutek odwołania K. R.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w T.

z dnia 20 marca 2023 roku znak:(...)

oddala odwołanie

Sędzia Danuta Domańska

IV U 356/23

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 20 marca 2023 r. znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił **K. R.** prawa do emerytury pomostowej wskazując, że nie udowodnił okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszącego 15 lat, przed dniem 1 stycznia 1999 r. nie wykonywał prac w szczególnych warunkach lub o szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych ani nie udowodnił na dzień 1 stycznia 2009 r. okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych lub art. 32-33 ustawy emerytalnej, a po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywał prac w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Organ rentowy nie uznał okresu zatrudnienia od 13 stycznia 1990 r. do 31 grudnia 2008 r., ponieważ istniały rozbieżności dotyczące zajmowanego stanowiska pracy w dostarczonych dokumentach. W zaświadczeniu Rp-7 25 sierpnia 2006 r. widnieje stanowisko „mechanik”, w zaświadczeniu Rp-7 z 16 września 2003 r. wpisano „pracownik fizyczny - mechanik”, a w zaświadczeniu o wykonywaniu pracy w szczególnych warunkach z 18 stycznia 2023r. wymieniono stanowisko „spawacz”. Ponadto z przedłożonych dokumentów nie wynikało, że Gospodarstwo Rolne (...) jest następcą prawnym Państwowego Gospodarstwa Rolnego w Ł., Zakładu Rolnego w R. oraz Gospodarstwa Rolnego Skarbu Państwa w Administrowaniu, R.. W przypadku zmiany nazewnictwa stanowiska pracy bez zmiany rodzaju faktycznie wykonywanej na tym stanowisku pracy, pracodawca powinien podać w świadectwie pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze nazwę obecną, przyczynę zmiany oraz określenie, czy wskazana nazwa stanowiska pracy opowiada pod względem rodzaju wykonywanej pracy i zakresu obowiązków pracownika, stanowisku wymienionemu w załączniku zarządzenia resortowego. Nadto ZUS nie uwzględnił okresu zatrudnienia od 1 stycznia

2009 r., ponieważ K. R. nie został zgłoszony do ZUS jako pracownik zatrudniony w szczególnych warunkach. Organ rentowy przyjął za udowodnione okresy składkowe 43 lata 10 miesięcy i 15 dni oraz nieskładkowe 7 miesięcy i 29 dni.

W odwołaniu od powyższej decyzji ubezpieczony K. R., reprezentowany przez radcę prawnego, wniósł o jej zmianę poprzez przyznanie mu prawa do emerytury pomostowej oraz o zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania od organu rentowego. W uzasadnieniu odwołania zostało wskazane, że ubezpieczony posiada staż pracy wynoszący co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach, co wynika z przedłożonych przez niego dokumentów i zostanie wykazane zeznaniami świadków. Ubezpieczony wykonywał przed 1 stycznia 1999 r. pracę wymienioną w katalogu rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze i w ustawie o emeryturach pomostowych, a po 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę umieszczoną w katalogach ustawy o emeryturach pomostowych. Nadto ubezpieczony nie jest w posiadaniu dokumentów potwierdzających następstwo prawne pracodawców, poza legitymacją ubezpieczeniową i umową o pracę, z których wprost to wynika, gdyż był zatrudniony stale w tym samym miejscu.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko zawarte w zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 17 lutego 2023 r. ubezpieczony K. R. (ur. (...)) złożył w organie rentowym wniosek o emeryturę pomostową.

Zaskarżoną decyzją z dnia 20 marca 2023 r. (...) Oddział w T. odmówił prawa do emerytury pomostowej wskazując, że ubezpieczony nie udowodnił okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszącego 15 lat, przed dniem 1 stycznia 1999 r. nie wykonywał prac w szczególnych warunkach lub o szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych ani nie udowodnił na dzień 1 stycznia 2009 r. okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych lub art. 32-33 ustawy emerytalnej, po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywał prac w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Organ rentowy nie uznał okresów zatrudnienia od 13 stycznia 1990 r. do 31 grudnia 2008 r. i od 1 stycznia 1999 r.

Dowód: - wniosek emerytalny – k. 1-3 akt emerytalnych,

- decyzja ZUS z dnia 20.03.2023r. – k. 10 akt emerytalnych.

Na dzień 1 stycznia 1999 r. ubezpieczony posiadał staż ubezpieczeniowy wynoszący: 22 lata 2 miesiące i 6 dni okresów składkowych oraz 1 miesiąc i 25 dni okresów nieskładkowych. Ogólny staż ubezpieczeniowy na dzień wydania zaskarżonej decyzji ZUS to 44 lata 6 miesięcy i 14 dni okresów składkowych oraz nieskładkowych.

Dowód: - decyzja ZUS o ustaleniu kapitału początkowego ubezpieczonego z dnia 02.12.2008r. – k. 24 akt KPU,

- zaskarżona decyzja ZUS - k. 10 akt emerytalnych,

- karta przebiegu zatrudnienia - k. 9 akt emerytalnych.

W 1979 r. K. R. odbył przygotowanie do pracy w zawodzie tokarza.

Od 3 stycznia 1985r. K. R. był zatrudniony w Państwowym Gospodarstwie Rolnym Ł. Zakład (...), które od 1 października 1994 r. które zostało przejęte przez Gospodarstwo Rolne Skarbu Państwa w Administrowaniu R.. PGR zajmowało się hodowlą zwierząt oraz produkcją roślinną. Ubezpieczonego przyjęto na stanowisko **mechanika**.

W okresie od 11 marca 1989 r. do 15 czerwca 1989 r. ubezpieczony odbył kurs kwalifikacyjny w zawodzie tokarza. W dniu 3 lipca 1989 r. uzyskał tytuł mistrza w zawodzie tokarza. W dniu 27 czerwca 1992 r. ubezpieczony ukończył kurs mający na celu przygotowanie do samodzielnej obsługi kombajnu (...).

T. M. (1) od 15 maja 1996 r. dzierżawił od Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa nieruchomość rolną położoną w R., którą następnie zakupił w dniu 8 listopada 2000 r. W skład nieruchomości wchodziły budynki: warsztatowo-biurowy, kotłownia, magazyn zbożowy, suszarnia, budynek składowo-magazynowy, magazyn środków chemicznych, 2 stodoły, wiata, szopa na maszyny, 2 obory, cielętnik, 2 chlewnie, tuczarnia, silosy zbożowe, silosy na kiszonkę, zbiorniki gnojowicy, studnia.

Od 16 maja 1996 r. K. R. był zatrudniony w Gospodarstwie Rolnym (...) – w dniu 10 maja 1996 r. złożył oświadczenie w sprawie przyjęcia proponowanych warunków pracy i płacy w Gospodarstwie Rolnym (...). Został zatrudniony na stanowisku **pracownika fizycznego – rzemieślnika**. W zaświadczeniach lekarskich z 19 czerwca 1998 r., z 11 maja 2000 r., z 16 stycznia 2002 r., z 26 lutego 2004 r., stanowisko ubezpieczonego określono jako **tokarz, mechanik i kombajnista**. W zaświadczeniach o ukończeniu kursu BHP z 24 stycznia 2000 r., z 11 stycznia 2001 r., z 11 stycznia 2002 r., z 14 stycznia 2003 r., z 27 sierpnia 2003 r., z 13 stycznia 2004 r., z 14 grudnia 2004 r. wskazano stanowisko ubezpieczonego „**mechanik**”. W angażu z 1 stycznia 2001 r. wymieniono stanowisko **mechanik**. W dniu 28 października 2004 r. ubezpieczony złożył oświadczenie o zapoznaniu z kartą charakterystyki preparatu niebezpiecznego oraz instrukcją bezpieczeństwa i higieny pracy przy stosowaniu substancji chemicznych i preparatów niebezpiecznych na zajmowanym stanowisku **mechanika**. W angażach z 6 i 31 stycznia 2005 r. wskazywano stanowisko **mechanik**. W angażach z 1 grudnia 2006 r., z 30 marca 2007 r., stanowisko ubezpieczonego określono jako **rzemieślnik**, a w zaświadczeniu lekarskim z 20 lutego 2006 r. jako **mechanik – kombajnista**.

W legitymacji ubezpieczeniowej stanowisko ubezpieczonego wskazywano jako **mechanik i spawacz**.

Następnie od 1 października 2007 r. Gospodarstwo Rolne (...) zostało przejęte przez T. M. (2), o czym pracownicy zostali poinformowani pismem z 31 sierpnia 2007r., w którym wskazano na porozumienie pomiędzy dotychczasowym i nowym pracodawcą.

W zaświadczeniach lekarskich z 18 lutego 2009 r., z 15 grudnia 2010 r., z 15 grudnia 2012 r., wskazano stanowisko ubezpieczonego – **mechanik**. Takie stanowisko widniało też na angażu z 1 lutego 2013 r., z 1 grudnia 2015 r., z 1 maja 2017 r., z 2 lutego 2018 r. Z kolei w zaświadczeniach lekarskich z 15 grudnia 2014 r., 2 marca 2015 r. i z 15 grudnia 2016 r. wymieniono stanowisko **mechanik – tokarz**. W oświadczeniu z 16 czerwca 2020 r. dotyczącym zapoznania z przepisami z zakresu ochrony przeciwpożarowej ubezpieczony wymienił swoje stanowisko „**mechanik – spawacz**”. W orzeczeniu lekarskim z 4 grudnia 2020 r. widniało stanowisko ubezpieczonego „**ślusarz – mechanik**”, a w orzeczeniu z 28 listopada 2022 r. **mechanik – spawacz – tokarz**. Ubezpieczony zawarł w dniu 3 listopada 2022 r. aneks do umowy o pracę, w której wymieniono stanowisko **mechanik – tokarz**.

Mechanicy i tokarze pracowali w warsztacie utworzonym po dawnej gorzelni.

W dniu 3 stycznia 1990 r. ubezpieczony ukończył kurs spawacza, a w dniu 12 stycznia 1990 r. otrzymał książkę spawacza nr (...). W zakładzie wykonywano spawanie elektryczne łukowe. Ubezpieczony wykonywał czynności spawalnicze w warsztacie, a także w chlewniach i oborach (np. przy spawaniu boksów dla zwierząt). W oborach znajdowało się około 150 stanowisk dla zwierząt, a w chlewniach mogło przebywać do 5.000 świń. Było tam wiele elementów z metalu. Prace były wykonywane też w suszarni, w której kilka razy dziennie urywały się mieszadła w bębnie – należało wtedy oczyścić piec i przejść przez niego do suszarni. Bęben miał około 8-10 m długości i 2,5-3 m średnicy. W 1997 r. suszarnia została zdemontowana, czym zajmowali się też spawacze. Budowano wtedy nowe chlewnie, także z metali, więc pomagali przy tym spawacze.

W magazynie znajdowały się silosy ze zbożem. Były wykonywane z metalu, składały się z okrągłych blach, podstawy i szkieletu zewnętrznego. Blachy silosów nie wymagały spawania, były skręcane. Blachy silosów wymieniał pracownik z magazynu. Na bieżąco podlegały remontom tj. spawaniu od nowa ich podstaw czy podporów i przegród, budowano także nowe silosy. Ubezpieczony spawał na zewnątrz i wewnątrz silosów. W 2000r. rozpoczęto budowę hal magazynowych. Spawaczy przydzielono do spawania konstrukcji i dachów. Nadto ubezpieczony spawał części maszyn rolniczych (np. lemiesz, dłuta) i dokonywał napraw jako mechanik. **Ubezpieczony nie wykonywał tylko**

czynności spawalniczych, lecz też prace tokarskie. Czynności spawalniczych podejmował się głównie w warsztacie.

Dowód: - zaświadczenia – k. 4-6 akt emerytalnych, k. 4-10 akt KPU,

- kserokopia książeczki wojskowej – k. 29 akt sądowych,

- kserokopia legitymacji ubezpieczeniowej – k. 30-39 akt sądowych,

- kserokopia książki spawacza - k. 40-42 akt sądowych,

- umowy - k. 67-76 akt sądowych,

- oświadczenie – k. 77 akt sądowych,

- podanie o pracę – k. 1 akt osobowych cz. A,

- świadectwo odbycia przygotowania do zawodu – k. 4 akt osobowych cz. A,

- umowy o pracę – akta osobowe cz. B,

- oświadczenia – akta osobowe cz. B,

- angaże – akta osobowe cz. B,

- zaświadczenie o ukończeniu kursu – akta osobowe cz. B,

- dyplom - akta osobowe cz. B,

- zaświadczenia lekarskie – akta osobowe cz. B,

- zaświadczenie BHP – akta osobowe cz. B,

- zeznania świadka G. S. na rozprawie w dniu 18.10.2023 r. – protokół elektroniczny od 00:42:03 do 01:00:05,

- zeznania świadka R. M. na rozprawie w dniu 18.10.2023 r. – protokół elektroniczny od 00:02:28 do 00:41:54,

- zeznania świadka Z. M. na rozprawie w dniu 20.09.2023 r. – protokół elektroniczny od 00:07:29 do 00:35:08,

- zeznania świadka B. M. na rozprawie w dniu 20.09.2023 r. – protokół elektroniczny od 00:07:29 do 00:35:08,

- przesłuchanie ubezpieczonego na rozprawie w dniu 20.09.2023 r. – protokół elektroniczny od 00:51:49 do 01:13:33.

W zaświadczeniu o zatrudnieniu z 16 września 2003 r. pracodawca wskazał, że ubezpieczony jest zatrudniony na stanowisku **mechanik – spawacz** od 1 stycznia 1985 r. najpierw w Państwowym Gospodarstwie Rolnym Ł. Zakład (...) (do 30 września 1994 r.), następnie w Gospodarstwie Rolnym Skarbu Państwa Administrowaniu R. (od 1 października 1994 r. do 15 maja 1996 r.) i od 16 maja 1996 r. - do chwili obecnej w Gospodarstwie Rolnym (...).

W zaświadczeniu z 12 października 2005 r. zawarto informację, że K. R. pracuje jako **rzemieślnik** wykonujący zawód spawacza z uprawnieniami spawania elektrodami otulonymi.

W zaświadczeniu Rp-7 z 25 sierpnia 2006 r. wskazano, że ubezpieczony zajmował stanowisko **mechanika**, a w zaświadczeniach z 16 września 2003 r. wskazano stanowisko **pracownik fizyczny – mechanik oraz mechanik i spawacz**.

Ubezpieczonemu zostało wystawione zaświadczenie o zatrudnieniu z 18 stycznia 2023 r., w którym pracodawca wskazał, że ubezpieczony zatrudniony jest od 1 października 2007 r. na czas nieokreślony na stanowisku **mechanika - tokarza**.

W dniu 18 stycznia 2023 r. ubezpieczonemu wystawiono także zaświadczenie o wykonywaniu pracy w szczególnych warunkach, w którym wskazano, że stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę:

- **mechanika** od 1 stycznia 1985 r. do 12 stycznia 1990 r.

- **spawacza** w okresie od 13 stycznia 1990 r. do 31 grudnia 2008 r. i od 1 stycznia 2009 r. tj. pracę wymienioną w pkt 28 załącznika nr 1 – wykazie prac w szczególnych warunkach – do ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych. W zaświadczeniu wskazano, że jego treść znajduje potwierdzenie w znajdujących się w aktach osobowych dokumentach: kopią książeczki spawacza, wpisem w legitymacji ubezpieczeniowej, wpisem w zakładowej ewidencji stanowisk pracy, w których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze opracowanej na podstawie zarządzenia nr 16 Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 31 marca 1988 r. w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (poz. 12 pkt 2).

Dowód: - zaświadczenia – k. 4-6 akt emerytalnych, k. 4-10 akt KPU, k. 13 akt sądowych, akta osobowe cz. B.

W okresach od 1 czerwca 1989 r. do 4 września 1999 r. i od 13 sierpnia 2001 r. do 30 czerwca 2015 r. w powyższym zakładzie pracy zatrudniony był G. S.. W wystawionych świadectwach pracy zostało wskazane, że pracował jako spawacz. W dokumentacji pracowniczej jego stanowisko określano jako spawacz, jedynie w zaświadczeniach lekarskich wskazywano stanowisko spawacz – mechanik. Nie otrzymał świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach.

Dowód: - dokumentacja osobowa świadka – k. 105-142 akt sądowych,

- zeznania świadka G. S. na rozprawie w dniu 18.10.2023 r. – protokół elektroniczny od 00:42:03 do 01:00:05.

R. M. został zatrudniony u powyższego pracodawcy z dniem 1 marca 2005 r. na stanowisku pracownik fizyczny – mechanik, traktorzysta, pracował w tym charakterze do 24 marca 2011 r. Nie otrzymał świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach.

Dowód: - dokumentacja osobowa świadka – k. 145-168 akt sądowych,

- zeznania świadka R. M. na rozprawie w dniu 18.10.2023 r. – protokół elektroniczny od 00:02:28 do 00:41:54.

Razem z ubezpieczonym pracuje też Z. M., który rozpoczął zatrudnienie od 1984 r. Początkowo wykonywał pracę w grupie remontowej, następnie jako pracownik produkcji roślinnej, rzemieślnik, a obecnie jako traktorzysta. Stanowiska wyżej wymienionego wskazywane na zaświadczeniach lekarskich były zgodne z rzeczywiście wykonywanymi pracami.

Dowód: - zeznania świadka Z. M. na rozprawie w dniu 20.09.2023 r. – protokół elektroniczny od 00:07:29 do 00:35:08.

B. M. pracuje z ubezpieczonym od 1996 r. jako traktorzysta. Stanowiska wskazywane w dokumentach pracowniczych były zgodne z rzeczywistością.

Dowód: - zeznania świadka B. M. na rozprawie w dniu 20.09.2023 r. – protokół elektroniczny od 00:07:29 do 00:35:08.

Sąd zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny ustalono na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach sądowych i w aktach organu rentowego, w tym w aktach osobowych ubezpieczonego i świadków G. S. i R. M., jak też w oparciu o zeznania świadków G. S., R. M., Z. M. i B. M. oraz w oparciu o dowód z przesłuchania ubezpieczonego w charakterze strony.

Sąd dał w pełni wiarę dowodom z dokumentów z akta osobowych, gdyż były one jasne, pełne, rzetelne i nie budziły one wątpliwości Sądu. W toku postępowania udało się pozyskać akta osobowe ubezpieczonego ze spornego okresu zatrudnienia. Sąd miał na uwadze, że w dokumentach pracowniczych stanowisko ubezpieczonego nie było określane jednolicie. W kwestionowanym przez organ rentowy zaświadczeniu o wykonywaniu pracy w szczególnych warunkach z 18 stycznia 2023 r. wskazano, że stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę mechanika od 1 stycznia 1985 r. do 12 stycznia 1990 r., a w okresie od 13 stycznia 1990 r. do 31 grudnia 2008 r. i od 1 stycznia 2009 r. pracę spawacza zakwalifikowaną przez pracodawcę jako wykonywaną w szczególnych warunkach. Nie znajduje to jednak potwierdzenia w aktach osobowych ubezpieczonego. Rzeczywiście w 1990 r. uzyskał on uprawnienia spawacza (co potwierdza wystawiona w dniu 12 stycznia 1990 r. książka spawacza), to jednak jego stanowisko w angażach, zaświadczeniach lekarskich czy zaświadczeniach o ukończeniu kursu BHP było wskazywane jako mechanik, ale też jako rzemieślnik, mechanik – tokarz, ślusarz – mechanik czy kombajnista. Tylko nieliczne dokumenty wymieniają stanowisko spawacza jak np. zaświadczenie z 12 października 2005 r., w którym pracodawca wskazał, że K. R. pracował jako rzemieślnik wykonujący zawód spawacza, przy czym dokument ten wystawiła księgowa, czy też oświadczenie ubezpieczonego z 16 czerwca 2020 r. o zapoznaniu się z przepisami z zakresu ochrony przeciwpożarowej. Nadto w aktach osobowych znajduje się zaświadczenie potwierdzające, że w okresie od 11 marca 1989 r. do 15 czerwca 1989 r. ubezpieczony odbył kurs kwalifikacyjny w zawodzie tokarza, a w dniu 27 czerwca 1992 r. ukończył kurs mający na celu przygotowanie do samodzielnej obsługi kombajnu (...).

Sąd częściowo dał wiarę w zakresie wykonywanej pracy przez ubezpieczonego zeznaniom świadków G. S., R. M., Z. M. i B. M., którzy pracowali razem z ubezpieczonym w spornych okresach, a niektórzy nadal z nim pracują. Świadkowie potwierdzali, że K. R. wykonywał i aktualnie również wykonuje czynności spawacza. I w tym zakresie zeznania świadków są wiarygodne. Jednakże na pytanie, w jakim wymiarze czasu pracy ubezpieczony spawał, świadkowie odpowiadali nieprecyzyjnie. R. M. zeznał, iż „raczej ubezpieczony przez cały czas spawał” (protokół elektroniczny rozprawy z dnia 18.10.2023r. - od 00:05:25 do 00:16:29). Świadek ten zeznał też, że ubezpieczony spawał w środku silosów, czemu zaprzeczył świadek G. S., wskazując, iż blach silosów się nie spawało, tylko ich podstawy i szkielet zewnętrzny (protokół elektroniczny rozprawy z 18.10.2023r. - od 00:44:43 do 00:56:35). Większość świadków nie potrafiła wskazać, czy był kierowany do innych prac. Jedynie świadek Z. M. zeznał, że ubezpieczony na pewno był delegowany z warsztatu do innych czynności, „chyba wykonywał też pracę mechanika, nie wiem ile dziennie pan R. spawał” (protokół elektroniczny rozprawy z dnia 20.09.2023r. - od 00:10:41 do 00:29:41).

Według świadków K. R. zajmował się przede wszystkim spawaniem, przy czym żaden ze świadków nie potwierdził, aby czynności te były wykonywane w pomieszczeniach o małej kubaturze. Należy zauważyć, że według świadka B. M. ubezpieczony pracował jako spawacz od początku zatrudnienia, podczas gdy uprawnienia spawacza zdobył dopiero w 1990 r., stąd twierdzenia świadka były niewiarygodne, gdyż ciężko dać wiarę, że pracodawca dopuściłby do tych prac osobę bez stosownych uprawnień. Sam ubezpieczony wskazał, że na początku był zatrudniony jako tokarz. Nadto należy zauważyć, że świadkowie potwierdzali, iż informacje na temat zajmowanych stanowisk wskazywane przez pracodawcę w dokumentach z okresu zatrudnienia były zgodne z prawdą. Świadkowie wskazywali, że zajmowane przez nich stanowiska były wymieniane w dokumentacji pracowniczej i odpowiadały rzeczywistości. **Sąd uznał więc za wiarygodne, że w toku spornego zatrudnienia K. R. wykonywał pracę spawacza, jednakże nie była to praca świadczona stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, a poza tymi czynnościami ubezpieczony pracował jako tokarz, mechanik, ślusarz czy kombajnista, jak wynika to z jego dokumentacji osobowej. Trzeba podkreślić, że zeznania świadków nie mogą deprecjonować dowodów z dokumentów, co do których mocy dowodowej i prawdziwości ich treści brak jest wątpliwości.**

W orzecznictwie sądowym wskazuje się, że zeznania świadków, które nie znajdują potwierdzenia w dokumentach pracowniczych (m.in. angażach, dokumentach określających zakres obowiązków), nie mogą stanowić miarodajnego, pewnego dowodu wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Niedopuszczalne jest oparcie się wyłącznie na zeznaniach świadków w sytuacji, gdy z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy wynikają okoliczności przeciwne. Ustalenie prawa do świadczenia z ubezpieczenia lub też określenie jego wysokości wymaga przedstawienia dowodów precyzyjnych, jednoznacznych i pewnych (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 3 sierpnia 2016 r. III AUa 1240/15, wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 3 grudnia 2015 r. III AUa 846/15, wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 10 listopada 2015 r. III AUa 718/15, LEX). Sąd w całości podziela ten pogląd.

Kwestia sporna w niniejszej sprawie sprowadzała się do ustalenia, czy K. R. spełnił przesłanki warunkujące przyznanie prawa do emerytury pomostowej.

Zgodnie z treścią art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 164 - dalej jako „ustawa pomostowa”), prawo do emerytury pomostowej, z uwzględnieniem art. 5-12, przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

1. urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r.;
2. ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;
3. osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
4. ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
5. przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych;
6. po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

Warunkiem skutecznego ubiegania się o emeryturę pomostową, w świetle wykładni językowej art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych, jest zatem m.in. legitymowanie się określonym stażem pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze

w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych lub w rozumieniu dotychczasowych przepisów oraz kontynuowanie pracy w tych warunkach po wejściu w życie ustawy, a więc po dniu 31 grudnia 2008 r., jednak w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy.

Prawo do emerytury pomostowej, zgodnie z art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych, przysługuje również osobie, która:

1. po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
2. spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i art. 5-12;
3. w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

Wobec powyższego należy wskazać, że w przypadku, kiedy osoba ubiegająca się o emeryturę pomostową nie legitymuje się pracą w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze po dniu 31 grudnia 2008 r. w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy oraz legitymuje się w związku z tym jedynie stażem pracy „szczególnej” według poprzednio obowiązujących przepisów, może nabyć prawo do emerytury pomostowej jedynie wówczas, gdy dotychczasowy staż pracy (okres prac) można kwalifikować w rozumieniu dziś obowiązujących przepisów jako prace w warunkach szczególnych (art. 3 ust. 1 ustawy pomostowej) lub o szczególnym charakterze (art. 3 ust. 3 ustawy pomostowej). Innymi słowy brak podstaw prawnych do przyznania emerytury pomostowej ubezpieczonemu, którego dotychczasowy okres pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, dziś nie może być tak kwalifikowany (tak wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 marca 2012 r., II UK 164/11). Warunek legitymowania się przez ubezpieczonych, którzy po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywali pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, wyłącznie okresem takiej właśnie pracy (to jest pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy), przypadającym przed dniem 1 stycznia 2009 r. został jasno wyrażony i wynika wprost z literalnego brzmienia art. 49 pkt 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

W przedmiotowej sprawie przyczyną odmowy przyznania ubezpieczonemu prawa do emerytury pomostowej było uznanie przez ZUS, że przed dniem 1 stycznia 1999 r. ubezpieczony nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu przepisów ustawy emerytalnej, jak też po 1 stycznia 2009 r. nie wykonywał pracy, którą można zakwalifikować jako pracę w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Zdaniem ubezpieczonego wykonywał on jednak pracę spawacza kwalifikowaną jako praca w szczególnych warunkach zarówno według przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r., jak też według ustawy o emeryturach pomostowych.

W myśl art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych prace w szczególnych warunkach to prace związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwałe uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku; wykaz prac w szczególnych warunkach określa załącznik nr 1 do ustawy.

Za pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach uważa się pracowników wykonujących po dniu wejścia w życie ustawy, w pełnym wymiarze czasu pracy, prace, o których mowa w ust. 1. (art. 3 ust. 4).

Za pracowników wykonujących prace o szczególnym charakterze uważa się pracowników wykonujących po dniu wejścia w życie ustawy, w pełnym wymiarze czasu pracy, prace, o których mowa w ust. 3. (art. 3 ust. 5).

Z powyższych unormowań wynika, że przy nabywaniu prawa do emerytury pomostowej na podstawie art. 4 cytowanej ustawy uwzględnieniu podlegają przypadające przed dniem 1 stycznia 2009 r. okresy pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 32 i art. 33 ustawy emerytalnej, jednakże dotyczy to wyłącznie sytuacji spełnienia przez ubezpieczonego wszystkich pozostałych przesłanek określonych w art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych. Osobom wykonującym przed dniem wejścia w życie tej ustawy prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych lub art. 32 i art. 33 ustawy emerytalnej), uwzględnia się do dnia 1 stycznia 2009 r. okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43), pod warunkiem, że wykonywały po dniu 31 grudnia 2008 r. pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

Okresy pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie §1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy. W

toku postępowania przed sądem ubezpieczeń społecznych ubezpieczony może dowodzić faktu wykonywania pracy w warunkach szczególnych także innymi środkami dowodowymi niż te wymienione w przepisie § 2 ust. 2 cytowanego wyżej rozporządzenia Rady Ministrów, np. zeznaniami świadków lub zeznaniami strony (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 27 maja 1985 r., sygn. akt: III UZP 5/85; LEX nr 14635). Rodzaje prac w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze wymienione zostały w wykazie „A” stanowiącym załącznik do cytowanego wyżej rozporządzenia, zaś poszczególne stanowiska pracy w warunkach szczególnych – w zarządzeniach „resortowych” poszczególnych ministrów, wydanych na podstawie delegacji zawartej w przepisie §1 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. Stanowiska pracy wskazane w zarządzeniach ministerialnych nie mogą przy tym wykraczać poza wykazy prac wykonywanych w szczególnych warunkach, wymienionych w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 sierpnia 2007 r. II UK 12/07, Legalis).

W myśl § 2 ust. 1 przedmiotowego rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do wcześniejszej emerytury są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Pojęcie pracy wykonywanej stale należy rozumieć jako pracę wykonywaną na danym stanowisku pracy, zgodnie z rozkładem czasu pracy i w pełnym wymiarze czasu pracy, ustalonym dla danego stanowiska. W związku z powyższym nie będzie uznawana za taką pracę praca wykonywana np. w połowie wymiaru czasu pracy lub tylko kilka lub kilkanaście dni w miesiącu. W wyroku z dnia 4 czerwca 2008 r. Sąd Najwyższy stwierdził jednoznacznie, że dla uznania, że dany ubezpieczony legitymuje się wymaganym przez przepisy stażem pracy w warunkach szczególnych decydujące znaczenie ma bowiem fakt wykonywania przez niego stale i w pełnym wymiarze czasowym pracy w takich właśnie warunkach (która to praca musi odpowiadać jednemu z rodzajów prac enumeratywnie wymienionych w załącznikach do cytowanego wyżej rozporządzenia Rady Ministrów), niezależnie od nazwy stanowiska pracy zajmowanego przez tę osobę. Liczy się więc to, czy ubezpieczony spełnia warunek, od którego uzależnione jest nabycie prawa do wcześniejszej emerytury – w postaci szkodliwego oddziaływania określonych czynników (chemicznych, fizycznych itp.) na organizm ubezpieczonego, trwającego stale i w pełnym wymiarze czasowym obowiązującym na danym stanowisku pracy (tak wyrok SN z dnia 4 czerwca 2008 r. II UK 306/07, OSNP z 2009 r., nr 21 – 22, poz. 290, LEX nr 528599).

Warunek wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy jest spełniony tylko wówczas, gdy pracownik w ramach obowiązującego go pełnego wymiaru czasu pracy (przez 8 godzin) na określonym stanowisku, nie wykonuje czynności pracowniczych nie związanych z tym stanowiskiem, ale stale tj. ciągle wykonuje prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze (tak por. wyrok SA we Wrocławiu z dnia 3 kwietnia 2012 r., III AUa 181/12, LEX nr 1163532; wyrok SA we Wrocławiu z dnia 24 stycznia 2012 r., III AUa 1499/11, LEX nr 1135413).

W realiach niniejszej sprawy pracodawca wystawił ubezpieczonemu zaświadczenie o wykonywaniu pracy w szczególnych warunkach, w którym wskazano, że stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę spawacza w okresie od 13 stycznia 1990 r. do 31 grudnia 2008 r. i od 1 stycznia 2009 r. tj. pracę wymienioną w pkt 28 załącznika nr 1 – wykazie prac w szczególnych warunkach – do ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych.

W pierwszej kolejności należy zauważyć, że w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 8 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w o szczególnym charakterze (Dz.U. nr 8, poz. 43 ze zm.) w wykazie A dziale XIV pod poz. 12 wymienione zostały prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowowodorym. Praca spawacza nie była jednak wykonywana przez ubezpieczonego stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, stąd ubezpieczony nie spełnił warunku, aby jego pracę kwalifikować zgodnie z powołanym rozporządzeniem. Co prawda świadkowie i ubezpieczony twierdzili, że ubezpieczony zajmował się głównie spawaniem, to jednak nie koresponduje to z informacjami z akt osobowych ubezpieczonego – w zgromadzonych tam dokumentach stanowisko ubezpieczonego określano przede wszystkim jako mechanik, tokarz, ślusarz, kombajnista. W aktach osobowych znajduje się informacja na temat ukończenia w 1990 r. kursu spawacza, ubezpieczony przedstawił

książeczkę spawacza, co sugeruje, że takie czynności w toku spornego zatrudnienia wykonywał, ale nie sposób uznać, aby odbywało się to stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Prace spawalnicze wykonywane przez ubezpieczonego nie mogły także zostać zakwalifikowane jako praca w szczególnych warunkach w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych. Wskazać należy, że ustawodawca w istocie znacznie zawęził w ustawie o emeryturach pomostowych prace, które uznaje za wykonywane w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w porównaniu z pracami zawartymi w wykazach, załącznikach do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Nie wszystkie prace zawarte w rozporządzeniu znalazły się w załącznikach do ustawy o emeryturach pomostowych.

W wyroku z dnia 14 kwietnia 2021 r. (II USKP 34/21, LEX nr 3245187) Sąd Najwyższy wyjaśnił, że ustawa o emeryturach pomostowych nie jest prostym zastąpieniem wcześniejszych emerytur za pracę w szczególnych warunkach. Praca, która poprzednio uprawniała do wcześniejszej emerytury nie wystarcza do emerytury pomostowej, chyba że już przed 2009 r. ubezpieczony miał 15 lat pracy szczególnej, czyli takiej jak obecnie kwalifikowana praca w szczególnych warunkach (art. 49 w zw. z art. 3 ust. 1 ustawy). Zmiana polega na wydzieleniu prac, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwałe uszkodzenie zdrowia (art. 3 ust. 1 ustawy). W poprzednich szczególnych warunkach zatrudnienia nie badało się wpływu szkodliwości na organizm, bowiem decydowało samo zajmowanie określonego stanowiska. Wystarczało zatem już tylko kryterium formalne (ujęcie określonego zatrudnienia w wykazie prac w szczególnych warunkach). Miarą obecnej oceny w kwalifikacji prawnej zatrudnienia w szczególnych warunkach jest negatywne oddziaływanie pracy na zatrudnionego, a zatem praca oceniana nie z krótkiej, lecz z dłuższej perspektywy, a więc zasadniczo nie po kilku czy kilkunastu dniach.

Ubezpieczony nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w myśl przepisów ustawy o emeryturach pomostowych. Oznacza to, że nie spełnił przesłanek z art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych, jak też jego praca na dzień wejścia w życie ustawy o emeryturach pomostowych nie była pracą w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, co wykluczało spełnienie przesłanek warunkujących prawo do emerytury pomostowej określonych w art. 49 ustawy.

W załączniku nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych pod poz. 28 została co prawda wymieniona praca bezpośrednio przy spawaniu łukowym lub cięciu termicznym w pomieszczeniach o bardzo małej kubaturze, z utrudnioną wentylacją (podwójne dna statków, zbiorniki, rury itp.). Jak wynika z ustalonego stanu faktycznego, praca ubezpieczonego nie spełniała tych warunków. K. R. co prawda zajmował się spawaniem łukowym, to jednak czynności tych nie podejmował się stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, jak też nie były one wykonywane w pomieszczeniach o bardzo małej kubaturze ani z utrudnioną wentylacją. Czynności spawalnicze były przede wszystkim wykonywane w zakładowym warsztacie, który nie był małym pomieszczeniem, podobnie jak hale, w których trzymano zwierzęta, gdzie ubezpieczony często był kierowany do spawania metalowych części. Ubezpieczony nie spawał silosów wewnątrz, poza tym były to sporadyczne czynności.

Reasumując, ubezpieczony, wykonując pracę spawacza, nie spełnił przesłanek do przyznania mu prawa do emerytury pomostowej wskazanych w ustawie o emeryturach pomostowych, co zdaje się przyznawać jego pełnomocnik w piśmie końcowym z dnia 18.10.2023r., domagając się przyznania prawa do emerytury pomostowej w związku z zajmowanym przez ubezpieczonego stanowiska mechanika w szczególnych warunkach. Na marginesie rozważań wskazać trzeba, iż praca na stanowisku mechanika nie jest wymieniona w wykazie prac w szczególnych warunkach (zał. nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych), ani w wykazie prac o szczególnym charakterze (zał. nr. 2 do ustawy o emeryturach pomostowych).

W tym stanie rzeczy, w oparciu o przepis art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., odwołanie podlegało oddaleniu jako bezzasadne.

Sędzia Danuta Domańska